

Maapõueressursside väärindamine

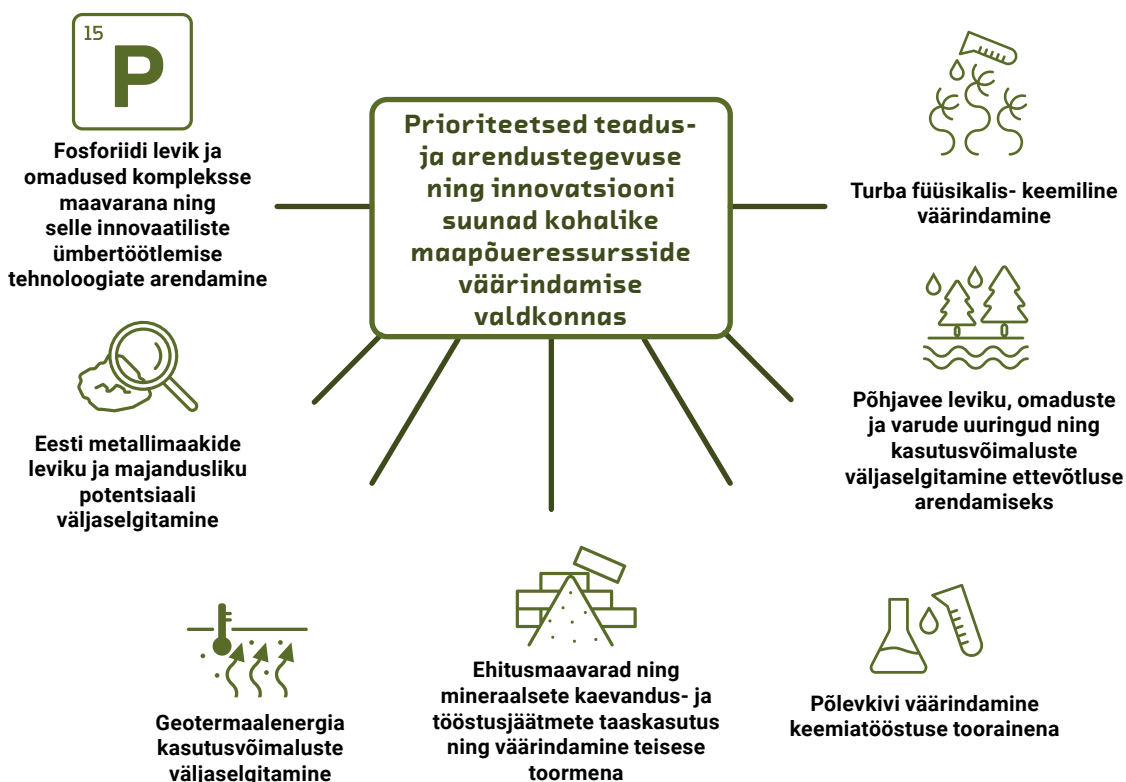
Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava üks lähtekoht on vajadus teha arukaid valikuid ning koondada tegevusi ja rahastust valdkondadele, mis aitaksid kõige paremini **teadustulemuste toel ja erinevate osaliste koostöös luua lahendusi ühiskonna väljakutsetele**. Selleks kinnitati arengukavas valdkonnad, mida riik eelisarendab ja täiendavalt toetab.

Üheks selliseks valdkonnaks on kohalike ressursside väärindamine. Ressursside väärindamise valdkonna eesmärk on teaduse ja ettevõtluse koostöös luua lahendusi, mis võimaldaksid kasutada kohalikke ressursse kestlikult ja lisandväärtust luues, võimendades samal ajal ringmajandust. Ringmajandus võimaldab kasutada ressursse efektiivselt, alates tootmisest ja tarbimisest kuni jäätmete käitluse ja taaskasutuseni, luues olemasolevatest ressursidest rohkem väärtust ning tekitades samas vähem jäätmeid. Kohalike ressursside valdkonnas pööratakse eraldi tähelepanu **maapõueressurssidele**.

Et maapõueressursside väärindamise valdkonda parimal viisil toetada, koostati teadlaste, ettevõtjate, valitsusasutuste ja teiste partnerite koostöös teekaart. Teekaardis lepitati ühiselt kokku, millised vajadused on maapõueressursside valdkonna arendamisel teaduse

ja ettevõtluse koostöös esmatähtsad ning mida on vaja selleks, et Eesti majandus ja ühiskond saaks valdkonna arendamisest enim kasu.

Üks olulisi arengusuundi on **fosforiidi uuringud**, kuna fosforiit on oluline haruldaste muldmetallide tootmiseks. Samavõrd oluline on **metallimaakide** leviku ja kasutusvõimaluste väljaselgitamine, kuna Eestis on kõrge potentsiaal mitmete aku- ja väärismetallide esinemiseks. Tähtis on toetada **põlevkiviresursi kasutuselevõttu keemiatööstuses**, seda ennekõike kõrge lisandväärtusega peenkeemia toodete toorainena nt ravimi- ja elektroonikatööstuse jaoks. Oluline on **turba füüsilis-keemiline väärindamine** nt turbast sünteetitud süsinikmaterjalide arendamiseks ja tootmiseks. Vaja on välja selgitada, kas ja kuidas Eesti oludes kasutada maapõue- ehk **geotermaalenergiat**. Järjest olulisemaks muutub vajadus taaskasutada ja väärindada tööstuses tekkivaid jäätmeid nagu nt **mineraalsed kaevandus- ja tööstusjäätmed** ning **ehitusmaavarasid nagu nt liiv, kruus ja dolomiit**. Kõikide maapõueressursside kasutamine mõjutab oluliselt Eestis peamiseks joogivee allikaks olevat **põhjave**t, mistõttu on oluline uurida selle levikut, omadusi ja varusid. Oluline on maavarade kaevandamisel ja väärindamisel keskenduda toorainet säästvale ja keskkonda hoidvatele lahendustele.

Et leida käsitletud vajadustele asjakohased teaduspõhised lahendused, lepiti teekaardis kokku, et maapõueressursside väärindamisel on kõige enam vaja toetada **valdkonna teadusvõimekuse kasvu**, nt alus- ja rakendusuringuid ning teadussuundade arendamist. Samavõrra oluline on toetada **teadustulemuste ja loodud tehnoloogiate kasutuselevõttu**, nt ettevõtjate ja teadlaste ühistegevuste, teadlaste ja ettevõtjate vastastikuse teadmiste ja kogemuste jagamise, teadus- ja arendustöö teenuste arendamise ja pakkumise, rahvusvahelise koostöö jms kaudu. Vaja on arendada loodavate lahenduste **testimise võimalusi ja keskkondi**, et teadus- ja arendustegevuste ning tootarenduse kaudu loodud lahendusi saaks katsetada väljaspool laboritingimusi suuremal (tööstuslikul) skaalal ja reaalelu keskkonnas. Ülioluline on tagada valdkonnaga seotud **teadlaste ja inseneride järel- ja juurdekasv**. Lisaks on vaja soodustada **laiemat koostööd** teadusasutuste, ettevõtjate ja avaliku sektori vahel. Seejuures on oluline arendada tööstussümbioosi, mille puhul ühe tööstuse kõrvalsaadused on teise tööstuse toormeks. Samuti tuleb hoogustada **investeeringuid ja eksporti**.

Teekaart kinnitatakse 3–4 aastaks, mille järel seda uuendatakse, et arvestada valdkonnas toimunud muutusi. Valdkonna arengut jälgitakse ja hinnatakse regulaarselt ning selle alusel on võimalik teha muudatusi nii teekaardis kui valdkonna tegevustes ja rahastamises. Teekaardi alusel kujundavad HTM ja MKM digivaldkonnale toetusmeetmeid, millele lisanduvad üldised teaduse ja ettevõtluse rahastusmeetmed, nagu uurimistoetused, teadustaristu toetused, ettevõtlustoetused jms, mille puhul eelisarendatavaid valdkondi ei ole. Teekaardi alusel kujundavad HTM ja MKM maavarade väärindamise valdkonnale **toetusmeetmeid**, millele lisanduvad üldised teaduse ja ettevõtluse rahastusmeetmed, nagu uurimistoetused, teadustaristu toetused, ettevõtlustoetused jms, mille puhul eelisarendatavaid valdkondi ei ole.

